

- AZ ÚJRA BENÉPESÜLT FALU -

A Hangony völgyéig eljutott reformáció térhódítása itt megakadt. Az északra lévő Erdőhát vonulatának túloldalán lévő községek, így Sikátor is megmaradt római katolikusnak. A Hangony völgyében lévő kiterjedt egri szemináriumi, káptalani és püspöki birtokok útját állták terjeszkedésüknek.

A XVII. Században a község területén a Bolyky család és a Hubayak is szereztek birtokrészt. A Tiboldok kihaltával Tibold Erzsébet örökösei 1727-ben a sikátori részüket eladták négyesi Szepesy Jánosnak. Később az Ötves, Szakál családok mellett a jászói prépostság is birtokos lett, a falu határának felét birtokolták.

Az 1700-as évek közepén kezdett romosodni a völgy bejárata fölötti kis templom, de Balogh Bernát domaházi plébános 1764-ben helyreállította. A század végére a felszaporodott lakosság részére már kicsinek bizonyult a templom s elhatározták, hogy új templomot építenek. Az építés költségeit azonban nem tudták előteremteni s így maradt meg az utókornak a környék egyetlen körtemploma.

Az 1831-ben országosan nagy pusztítást vitt kolerajárvány az elzárt, lakóhelyektől távolabb eső kis községben nem pusztított, csak egy ember halt meg, ez is a községen kívül a határban. Ezt jelentették róla: „Sikátorba csupán egy ember halt meg, az is oda kapta Heves vármegyébe a nyavaját, s mint feljött július 20-án idehaza Sikátorba, kivel a mezőn – mint hogy be nem bocsájtották – el érte, s kivel meg is halt, több hála Istennek, nem is volt ezen pusztító nyavalyába.”

Az 1848-as szabadságharc leverését követő abszolutizmus magyarelles rendeleiteit, az elzárt forgalomtól távoli kis község is megérezte. Hogy a megyék és községek összetartozását megbontsák, magasabb közigazgatási célt hangoztatva Sikátort Domaházával együtt Gömör-Kishont vármegyéhez kapcsolták. Ezzel is törekedtek az ellenállás erejét csökkenteni. Csak 1861-ben tudták elérni, hogy a községet újból Borsod megyéhez visszakapcsolják.

1872-ben Sikátor lakosai elhatározták, hogy a volt úrbéres lakosok az előregedett erdejüket kivágják, s a kitermelt fa árából megvásárolják özv. Szakal Józsefné örökösétől, Plachy Zsigmondtól a 1096 holdat kitevő tagosított birtokot. Az alispán az engedély megadása előtt utasította a közbirtokosságot, hogy az egyház engedélyét is szerezzék meg, mert a területen nekik is van birtokuk. Az, hogy a kivágás és birtokvásárlás megtörtént-e nem tűnik ki az iratokból.

1885-ben a települést a Sajószentpéteri járástól leválasztották, és a megalakult Ózdi járáshoz kapcsolták. 1904-ben országosan rendezték az egyező nevű községek elnevezéseit. Ekkor, hogy megkülönböztethető legyen más Sikátor nevű községtől, neve elé a „kis” jelző használatát rendelték el. Ettől kezdődően hivatalosan a község neve Kissikátor. A lakosság közel egy század múltával is, beszéd közben csak Sikátornak mondja.

1902-ben a falu önállósága megszűnt, a domaházi körjegyzőséghez kapcsolták. Az első világháborúban a kis község 41 katonája vett részt, kik közül hősi halált halt 18, hadirokkant lett 10. Hősi emlékművet nem állítottak.

Az 1920. június 4-én megkötött trianoni béke Kissikátor lakóit is súlyosan érintette. Az 1992-ben kijelölt Csehszlovákia országhatárát a község északi határszélén, a Hangony-pataktól északra húzódó Erdőhát gerincén húzták meg. Területileg a község nem veszített, de megszakadt az eddigi gazdasági, kulturális, rokonsági kapcsolatuk a Rima völgyével, a gömői községekkel. 1924-ben a Gömör vármegyéből Magyarországon maradt községeket Zabar kivételével Borsod vármegyéhez kapcsolták s a vármegye elnevezése Borsod és Gömör-Kishont vármegye lett. Kissikátor is ide tartozott.

Eddig legközelebbi vásározó helyük Darnyán, Simonin, Serkén keresztül Feled volt. Rokoni kapcsolataik Gesztetén keresztül a Gortva menti falvakra terjedt ki. Az országhatár megvonása után borsodi területen, Ózd irányába kellett kiépíteni kapcsolataikat.

A trianoni béke után leromlott országos pénzügyi helyzet helyreállítása és a súlyos infláció megszüntetése érdekében részvények jegyzésére hívták fel a lakosságot. Kissikátor lakossága is jelentős összeggel segítette a rendezést. Sikátor lakosságának legfőbb jövedelme ezekben az években a csempészet volt. Ezt a sűrű erdővel borított határzóna is elősegítette. Sikátor területéről állatokat csempészttek át, míg a csehszlovák területről iparcikkeket hoztak. Ez csak az 1920-as évek végén szűnt meg a határok fokozott ellenőrzésével és a pénzügyi helyzet rendezésével.

1938 őszén, amikor a Felvidék magyarlakta területének egy részét – Losonc, Rimaszombat, Jolsva, Rozsnyó – vonaláig visszakaptuk, Kissikátor ismét Borsod vármegyéhez tartozó lett. A lakosság örült, hogy rokoni kapcsolataikat újból akadály nélkül felújíthatták, de gazdasági, kereskedelmi szempontból megmaradtak a könnyebben megközelíthető Borsodban kiépített kapcsolatoknál. Ezt tették azért is, mert közben kiépült a sármentes köves, makadámút is.

Az 1939. évi képviselő-testületi választáson a pártokra leadott szavazatok száma:

Magyar Élet Pártja 122

Szociáldemokrata Párt 10

Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Agrárpárt 9.

A választás előtt Kissikátorban is korteskedtek a politikai pártok. A Kisgazdapárt, akinek a jelöltje Ekhart Tibor volt, Kovács Fűtő János portáján, Krudy Ferenc képviselőjelölt pedig a kormánypártból, Csuha József udvarán várta az embereket csapraütött hordókkal. Az asszonyoknak piros pöttyös kendőket, a gyerekeknek cukrot osztogattak, a férfiak a bor mellé szivart is kaptak. Akkoriban így zajlott a szavazók gyűjtése. A paraszt embert nem a „nagy politikával”, hanem apróbb ajándékokkal, ingyenitalal, dohányossal próbálták maguk mellé állítani a politikusok.